

Til
Justis- og beredskapsdepartementet

Innspill fra Sentralt ungdomsråd i Oslo til høring om endringer i domstolstruktur

SUR vil i dette høringssvaret komme med sine innspill til de foreslåtte endringene i domstolstrukturen.

Sentralt ungdomsråd i Oslo (SUR) er et offisielt høringsorgan for bystyret og byrådet i Oslo kommune på vegne av ungdom under 19 år. SUR består av én representant fra hvert av de lokale ungdomsrådene. SUR er en stemme for barn og unge i Oslo, og har som mål å fremme de unge i Oslo sine perspektiver både lokalt og nasjonalt. Høringssaken ble behandlet i rådsmøte 05.04.22.

1. Våre innspill

1.1 Vårt utgangspunkt

SUR er kritiske til departementets forslag om å reversere domstolsreformen. Vi begrunner standpunktet vårt i *høringssvaret punkt 1.2-1.4*. Departementet har også bedt om innspill til andre tiltak for å ivareta barns rettssikkerhet. Våre anbefalinger står i *høringssvaret punkt 1.5*.

1.2 Generell merknad

SUR merker seg at et overveldende flertall av faginstanser og berørte yrkesgrupper mener at domstolsreformen bør opprettholdes. [Barneombudet](#) har uttalt at en reversering av reformen setter barns rettssikkerhet i fare. SUR har forstått det slik at én av grunnene til at reformen ble innført var å styrke rettssikkerheten til barn og ungdom. SUR mener det er riktige av departementet å lytte til ekspertenes anbefaling om å beholde reformen.

1.3 Barnefaglig kompetanse i domstolene

SUR er av den oppfatning at tettere samarbeid i større fagmiljøer betyr riktigere avgjørelser og tryggere rettsprosesser for barn og ungdom. SUR er derfor kritiske til departementets forslag om å bryte opp de nyetablerte rettskretsene.

Norske myndigheter er flere ganger dømt for brudd på menneskerettighetene i saker som handler om barns rettigheter. Dette må bety at norske domstoler har for dårlig kompetanse på rettsområder som berører barn og ungdom. SUR vil påpeke at barnsakene nesten alltid har store konsekvenser for barn og ungdoms

livssituasjon. Feil avgjørelser og lange prosesser innebærer en ekstra belastning i saker som allerede er vanskelige for de involverte. Derfor er det viktig at dommerne har god nok kompetanse på barnesakene.

Vår oppfatning er at saker som involverer barn og ungdom bør behandles av dommere med særlig kompetanse på barn og ungdom. Da mener vi ikke bare juridiskfaglig kompetanse, men også hvordan lede rettsprosesser der barn og ungdom er involvert. SUR er positive til departementets forslag om flere embetsdommere, økt samarbeid på tvers av rettskretsene og kompetansehevingstiltak, men som et tillegg til domstolsreformen. SUR mener at tiltakene alene ikke kan erstatte de positive konsekvensene ved reformen.

Departementet skriver i *høringsnotatet punkt 4.1* at barnesakene bør behandles av embetsdommere og ikke dommerfullmektiger. Begrunnelsen er at embetsdommere har mengdetrening i barnesakene. SUR ønsker å bemerke at mengdetrening i seg selv ikke betyr at en embetsdommer vet hvordan rettssalen skal gjøres trygg for barn og ungdom. Det krever en særegen barnefaglig kompetanse.

SUR er av den oppfatning at større fagmiljøer er viktige arenaer for korreksjon av dårlig praksis, diskusjon, kunnskapsdeling og kontinuerlig forbedring av barns rettssikkerhet. SUR mener at domstolsreformen bør opprettholdes.

1.4 Nærhet til domstolene

Departementet trekker frem “nærhet til domstolene” som begrunnelse for forslaget om å reversere domstolsreformen. Slik vi har forstått reformen innebærer den ikke noen endringer i rettsstedene. Alle domstolene består og reiseveien til domstolene er nøyaktig den samme som før. Det er uklart for oss hva departementet mener med “nærhet til domstolene”. Folk er sjeldent i en rettssal, så SUR forstår ikke hvorfor departementet legger så mye vekt på dette hensynet.

Departementet skriver at de er bekymret for at rettssteder vil bli lagt ned som en forlengelse av reformen. Selv om det skulle bli tilfellet kan ikke SUR se at argumentet er særlig tungtveiende. Hver enkelt av oss er kanskje i domstolen én gang i løpet av livet, og det er ikke samme behov for nærhet til domstolen som f. eks til sykehus og andre tjenester som man benytter seg av ofte.

SUR mener at fordelene med større fagmiljøer er langt viktigere enn en hypotetisk fare for at mindre rettskretser blir nedlagt.

1.5 Prinsipielle spørsmål i barnesakene

Departementet har bedt om innspill til tiltak som ivaretar barns rettssikkerhet. Vi anbefaler departementet å hente inn innspill direkte fra barn og ungdom som har erfaring fra rettssystemet.

SUR har inntrykk av at det ikke finnes egne retningslinjer for hvordan politiet, advokater, dommere og andre fagpersoner skal tilpasse prosessen til det beste for

barn og ungdom. Det mener vi må komme på plass etter en grundig vurdering av hvordan rettssystemet oppleves for barn og ungdom i dag.

Får barn og ungdom nok og tilpasset informasjon i alle steg av prosessen? Er møtene med fagpersoner trygge og tilpassede? Gjennomføres rettssakene på en oversiktlig og trygg måte? Bør rettssalen innrettes på en annen måte i barnesakene? Hvordan får unge domfelte informasjon om dommen sin? Dette er bare noen eksempler på spørsmål SUR mener departementet bør utrede.

Mer enn $\frac{1}{3}$ av alle saker som behandles i tingretten er barnesaker. Det store volumet innebærer at myndighetene har et ekstra stort ansvar for å ta vare på de mange barna og ungdommene som må ta del i rettsprosesser..

SUR ser behovet for en omfattende gjennomgang av hvordan rettssystemet oppleves for barn og ungdom. Det er ikke riktig at barn og unge skal måtte tilpasse seg et rettssystem laget av og for voksne? SUR mener at det er rettssystemet som bør tilpasses til barn og ungdom. SUR minner om at barnesakene utgjør $\frac{1}{3}$ av alle saker som behandles i tingrettene. I lang tid har barnesakene hatt lav status og vært tildelt dommerfullmektiger som "enkle saker". SUR mener at en større reform på det barnefaglige området burde kommet for lenge siden. Igjen vil vi presisere at eventuelle tiltak bør ta utgangspunkt i innspill fra barn og ungdom selv.

Vi håper innspillene våre er nyttige i arbeidet videre med saken. Ta gjerne kontakt hvis dere har oppfølgingsspørsmål!

Beste hilsener fra

Sentralt ungdomsråd i Oslo